

B o g a n m e l d e l s e r

Anmeldere i dette nummer: *Werner Bachmann*, H. A., lektor ved Den sociale skole, cand. polit. *Mette Koefoed Bjørnsen*, assistent, cand. oecon. *Erik Johnsen*, cand. jur. *Troels Jungersen*, lektor, cand. merc. *O. Loff* og assistent, cand. polit. *Lauge Stetting*.

Henry G. Aubrey: United States Import and World Trade, Clarendon Press, London, 1957, 169 s., 21 shillings.

Da U. S. A. blev indblandet i Koreakrigen, nedsatte den amerikanske regering en kommission, der skulle studere U.S.A.s råvareforsyning med henblik på landets forsvar. Betænkningen fra denne *The President's Materials Policy Commission* blev offentliggjort i 1952 under titlen *Resources for Freedom*, men kaldes sædvanligvis *Paley-rapporten* efter kommissionens formand. Med udgangspunkt i den antagelse, at U. S. A.s realindkomst vil fordobles fra 1950 til en gang i 1970-erne, undersøgte man den samlede efterspørgsel omkring 1975 og beregnede den efterspurgte mængde af alle vigtige råvarer. Hovedresultatet var, at U.S.A.s råvareimport vil blive meget større i fremtiden.

Denne rapport danner inspirationen og hovedkilden til den foreliggende bog af den amerikanske økonom *Henry G. Aubrey*, *Research Dept. of the Federal Reserve Bank of New York*. I fortsættelse af *Paley-rapportens* mere teknisk betonedede problemstilling undersøger Aubrey, hvorledes U.S.A.s forøgede importbehov vil påvirke verdenshandelen.

Da *Paley-rapporten* kun registrerede importmængden, har Aubrey måttet finde et udtryk for de tilsvarende værdier. Da *Paley* endvidere kun omfattede varer, svarende til en trediedel af U.S.A.s import, har Aubrey måttet udvide varekredsen, så den kom til at dække hele importen. Da Aubrey endelig har ønsket

at undersøge, hvorledes den generelle forøgelse af dollartilgangen vil fordele sig på de forskellige områder, har han i et vist omfang måttet diskutere verdenshandelens veje i almindelighed.

Som „biprodukter“ har Aubrey kunnet undersøge, om den tidligere tendens til nedgang i U.S.A.s gennemsnitlige importkvote vil fortsætte i fremtiden. En anden „historisk trend“, som bogen tager op til prøve, er det relative fald i primærproduktpriser i forhold til priserne for de bearbejdede varer.

Paley-kommissionens skøn over det fremtidige behov for og den amerikanske produktion af de enkelte råvarer er i undersøgelsen blevet anvendt som udgangspunkt for interviews med et stort antal råvareeksperter, som er blevet anmodet om at bekræfte eller revidere disse skøn. Fødevarerbehovet er udregnet på grundlag af forbruget pr. indbygger. Råvarepriserens udvikling er skønnet på grundlag af eksperternes forventninger om de enkelte prisers udvikling, angivet ved øvre og nedre sandsynlige grænser. Både i disse skøn og i skønnet over den sidste trediedel af den fremtidige import, færdigvareimporten, har undersøgelsen lagt de forsigtigste skøn til grund.

Da U.S.A.s importstruktur efter den anvendte enkeltvare-analyse viser sig at undergå ganske betydelige ændringer, er selve dette resultat et godt forsvar for denne metode, sammenlignet med en prognose på grundlag af aggregerede størrelser. Hvad der af eksperterne kendes af tekniske ændringer kommer også

B o g a n m e l d e l s e r

Anmeldere i dette nummer: *Werner Bachmann*, H. A., lektor ved Den sociale skole, cand. polit. *Mette Koefoed Bjørnsen*, assistent, cand. oecon. *Erik Johnsen*, cand. jur. *Troels Jungersen*, lektor, cand. merc. *O. Loff* og assistent, cand. polit. *Lauge Stetting*.

Henry G. Aubrey: United States Import and World Trade, Clarendon Press, London, 1957, 169 s., 21 shillings.

Da U. S. A. blev indblandet i Koreakrigen, nedsatte den amerikanske regering en kommission, der skulle studere U.S.A.s råvareforsyning med henblik på landets forsvar. Betænkningen fra denne *The President's Materials Policy Commission* blev offentliggjort i 1952 under titlen *Resources for Freedom*, men kaldes sædvanligvis *Paley-rapporten* efter kommissionens formand. Med udgangspunkt i den antagelse, at U. S. A.s realindkomst vil fordobles fra 1950 til en gang i 1970-erne, undersøgte man den samlede efterspørgsel omkring 1975 og beregnede den efterspurgte mængde af alle vigtige råvarer. Hovedresultatet var, at U.S.A.s råvareimport vil blive meget større i fremtiden.

Denne rapport danner inspirationen og hovedkilden til den foreliggende bog af den amerikanske økonom *Henry G. Aubrey*, *Research Dept. of the Federal Reserve Bank of New York*. I fortsættelse af *Paley-rapportens* mere teknisk betonedede problemstilling undersøger Aubrey, hvorledes U.S.A.s forøgede importbehov vil påvirke verdenshandelen.

Da *Paley-rapporten* kun registrerede importmængden, har Aubrey måttet finde et udtryk for de tilsvarende værdier. Da *Paley* endvidere kun omfattede varer, svarende til en trediedel af U.S.A.s import, har Aubrey måttet udvide varekredsen, så den kom til at dække hele importen. Da Aubrey endelig har ønsket

at undersøge, hvorledes den generelle forøgelse af dollartilgangen vil fordele sig på de forskellige områder, har han i et vist omfang måttet diskutere verdenshandelens veje i almindelighed.

Som „biprodukter“ har Aubrey kunnet undersøge, om den tidligere tendens til nedgang i U.S.A.s gennemsnitlige importkvote vil fortsætte i fremtiden. En anden „historisk trend“, som bogen tager op til prøve, er det relative fald i primærprodukternes priser i forhold til priserne for de bearbejdede varer.

Paley-kommissionens skøn over det fremtidige behov for og den amerikanske produktion af de enkelte råvarer er i undersøgelsen blevet anvendt som udgangspunkt for interviews med et stort antal råvareeksperter, som er blevet anmodet om at bekræfte eller revidere disse skøn. Fødevarerbehovet er udregnet på grundlag af forbruget pr. indbygger. Råvarepriseres udvikling er skønnet på grundlag af eksperternes forventninger om de enkelte prisers udvikling, angivet ved øvre og nedre sandsynlige grænser. Både i disse skøn og i skønnet over den sidste trediedel af den fremtidige import, færdigvareimporten, har undersøgelsen lagt de forsigtigste skøn til grund.

Da U.S.A.s importstruktur efter den anvendte enkeltvare-analyse viser sig at undergå ganske betydelige ændringer, er selve dette resultat et godt forsvar for denne metode, sammenlignet med en prognose på grundlag af aggregerede størrelser. Hvad der af eksperterne kendes af tekniske ændringer kommer også

med i undersøgelsen, idet sådanne ændringer jo vil give sig udslag i omkostnings- eller produktionsforventningerne.

Aubrey hævder, at meget få af de strukturændringer, der vil få betydning for produktionen inden for en 20-årig periode, ikke allerede er kendt i grove træk af de tekniske eksperter.

Undersøgelsens *hovedresultater* er, (1) at der ikke er udsigt til en faldende importtilbøjelighed i U.S.A. og (2) at mellemkrigsperiodens relative prisfald for råvarer i forhold til færdigvarer vil blive afløst af en stigende trend i råvarepriserne, og med hensyn til (3) dollarproblemet har undersøgelsen i hvert tilfælde kunnet fastslå, at U.S.A.s stigende import vil forøge omverdenens dollarforsyning, hvorefter dollarbalancen afhænger af værdien og retningen af U.S.A.s eksport.

De numeriske resultater er opdelt i skøn i overensstemmelse med både lave, mest sandsynlige og høje priser. På grundlag af de mest sandsynlige priser bliver den samlede import i 1975, sammenlignet med tidligere års import, følgende (udtrykt i 1953 dollars):

Import i 1948	7.5 mldr. dollars		
- - 1952	10.6	-	-
- - 1975	20-21	-	-

Dette resultat, som svarer til en årlig importstigning på $3\frac{1}{2}$ -4 pct. fra 1948 til 1957, må sammenholdes med den tidligere udvikling, som viser et årligt importfald på $\frac{1}{4}$ pct. fra 1926 til 1948.

Mange økonomer har med ængstelse set, at U.S.A.s gennemsnitlige importkvote synes at være dalende. Såfremt man overhovedet kan lide på de historiske undersøgelser, der går så langt tilbage i tiden, har der også været et fald i importkvoten fra 7,1 pct. i tiåret 1869-78 til 3,3 pct. i tiåret 1929-38. Den foreliggende undersøgelse synes at vise, at der i fremtiden er grund til at vente en stabilisering af importkvoten, ja måske endog en lille stigning, idet den gennem-

snitlige importkvote omkring 1975 er beregnet til 3,2-3,5 pct.

Om sammensætningen af U.S.A.s import bemærker man, at der ikke - som man måske ville have troet efter diskussionen omkring Paley-rapporten - er tale om en stigende vægt til råvarerne, hvis andel i den samlede import har været forbavsende konstant. Derimod viser den detaljerede undersøgelse, at importen mere og mere koncentrerer sig om nogle få varegrupper. Oliens andel i importen stiger således fra 6 pct. i 1948 til 25 pct. i 1975. Jernmalmens andel stiger fra $\frac{1}{2}$ til $2\frac{1}{2}$ pct. Kaffe udgør også en væsentlig del af importstigningen, men ellers stiger fødevarerimporten som helhed mindre end råvareimporten. Også importen af færdigvarer skulle efter undersøgelsen stige lidt mindre end råvareimporten, hvilket dog ikke synes bekræftet af de de sidste års importtal.

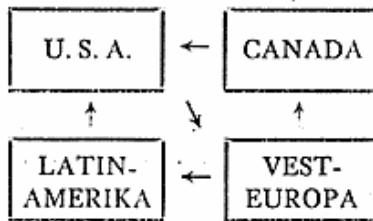
Vedrørende prisudviklingen må det navnlig fremhæves, at olien, hvis priser steg til det tredobbelte fra 1937-40 til 1952, yderligere forventes at blive genstand for voldsomme prisstigninger. Det samme er tilfældet for vegetabilsk olie, oliefrø, jute og burlap samt metaller som bly og zink. I fødevarerpriserne ventes et fald.

For råvarer under eet betød prisstigningen lidt mere end en tredobling fra 1937-40 til 1952 eller betydeligt mere end U.S. Wholesale Price Index, der med samme basisperiode var på 214 i 1952. Også i fremtiden ventes der større prisstigning for råvarer end for færdigvarer - omend forskellen ikke synes at være stor. Dollarproblemet vil ikke alene blive påvirket af den kraftige stigning i U.S.A.'s import, men også af andre poster på betalingsbalancen. U.S.A.'s andel af verdenshandelens transportydelser menes at ville falde, og udlandets turistindtægter i dollars vil utvivlsomt stige. U.S.A.'s investeringer i udlandet vil sikkert udgøre meget store beløb, men „the annual re-

turn on such a cumulation of investments over two decades is very likely to exceed the additional annual investment flow by the end of that period," (p. 44).

Den regionale fordeling af den øgede dollarindtjening får man et godt indtryk af ved at se på varerne olie, kaffe, jernmalm, avisepapir, nikkel og aluminium, der tilsammen udgør næsten 60 pct. af den samlede importstigning. Det viser sig, at Latinamerika og Canada må forventes at tegne sig for ca. 90 pct. af mersforsyningen af disse varer og dermed for den tilsvarende dollarindtjening. Heraf skulle Latinamerika igen få to trediedel og Canada en trediedel.

Efter denne antydning af retningen for fremtidens dollarstrøm går Aubrey ikke videre i sine beregninger over den fremtidige fordeling af verdenshandelen. Han går derimod over til „normative spekulationer“ over, hvorledes de fremtidige handelsmønstre må være, såfremt man ønsker balance i samhandelen mellem regionerne uden at vente sig stort af de langsigtede kapitalbevægelser som balancerende poster. Et hypotetisk handelsskema for fremtiden kan se således ud:

U.S.A.s fremtidige merimport fra Latinamerika og Canada modsvarer efter dette skema af U.S.A.s mereksport til Vesteuropa. Latinamerikas og Canadas mereksport til U.S.A. opvejes af den merimport, disse områder må tillade fra Vesteuropa. Dette mønster synes at være en nødvendig betingelse for handelsmæssig ligevægt. Hvorvidt det faktisk vil blive gældende for handelen, tør Aubrey ikke udtale sig om.

Det tør dog måske siges, at en vækst i

Europas eksport af færdigvarer til U.S.A. må blive relativ lille – selv om den kan synes betydningsfuld nok for europæiske eksportører – da færdigvarer kun kommer til at udgøre en tiendedel af U.S.A.s beregnede importstigning. Importen i Latinamerika og Canada består derimod for en stor del af færdigvarer, som Europa skulle kunne levere. Derfor synes vækstmulighederne for Europas eksport at være størst til disse områder. Det afgørende spørgsmål er imidlertid, om disse landes stærke præferencer for amerikanske varer vil kuldkaste dette udligningsmønster.

U.S.A.s styrke i eksporten har i mellemkrigstiden været særlig stor for de varige forbrugsvarer. Meget tyder imidlertid på, at fremstillingen af sådanne færdigvarer ret hurtigt vil blive overtaget af de områder, der er under stærk udvikling. Man ønsker i disse lande at importere „development goods“ som maskiner og udstyr, hjælpestoffer og halvfabrikata, og for sådanne varer er U.S.A.s eksport ikke den europæiske så overlegen som for de varige forbrugsgoder. Hvor amerikanerne fremstiller fremragende maskiner, er de ofte indrettet efter det høje lønniveau i U.S.A., medens de europæiske maskiner i højere grad passer til de voksende landes økonomi.

Efter devalueringen af de europæiske valutater i september 1949 har den europæiske eksport gjort det første store indhug i den amerikanske andel af eksportmarkederne. I den vesteuropæiske-amerikanske eksport til Latinamerika havde Vesteuropa i 1938 62 pct., i 1948 29 pct., i 1933 45 pct. Verdenshandelen i en række vigtige „development goods“ viser faktisk for de sidste år en stærkere vækst i den europæiske end i den amerikanske eksport. Det gælder nogle kemikalier, maskiner, elektrisk udstyr, stålplader, samt tekstiler. Canadas efterspørgsel synes dog stadig at være ret stærkt orienteret mod U.S.A.

En så omfattende undersøgelse som den foreliggende har den fordel, at de mange oplysningskilder kan samarbejdes til et konsistent hele. Når detaljerne vedrørende de enkelte varer yderligere er blevet særdeles pålidelige, bl. a. takket være de medvirkende specialister, bliver Aubrey's undersøgelse et værdifuldt bidrag til vor viden om verdenshandelens udviklingstendenser. *Lauge Stetting.*

V. Spang-Thomsen: **Skattetabeller 1958-59. 13. udg.** Nyt Nordisk Forlag, Arnold Busck. Kbh. 1958. 68 s., kr. 7,85.

V. Spang-Thomsen: **Skattelove 1958-59.** Nyt Nordisk Forlag, Arnold Busck. Kbh. 1958. 349 s., kr. 32,50.

Den førstnævnte er en årligt tilbagevendende publikation, og kan vist siges at have erobret en position som uundværligt hjælpemiddel for alle, er på den ene eller anden måde har med praktiske skattemæssige beregninger at gøre. Enhver, der bare har prøvet at efterregne sin egen skattebillet, ved af erfaring, hvilken jungle man må forcere for at nå frem til målet – det pålignede skattebeløb. Også for professionelle rejseførere – skattespecialister – som efterhånden kender junglens stier, er det et anseligt arbejde at komme til vejs ende. Det er unægtelig en vældig lettelse at have et tabelværk, hvor man praktisk taget uden regnearbejde (og risiko for forglemmelser og fejltagelser) kan aflæse den totale skat – stats-, kommune- og kirkeskat samt folkepensionsbidrag – for en hvilken som helst indkomst i alle landets større kommuner. For de seneste raffineringer som stabiliseringslån, lempelser ved indtægtsstigning etc. er der specielle tabeller, ligeså for aktieselskabsskatter.

Publikationen indeholder desuden korte uddrag af de lovbestemmelser, der danner grundlaget for skatteudskrivningen i 1958-59, herunder bl. a. den nye sømandsskat, opsparingsordning for unge ikke-forsørgere samt præmiering af opsparing.

I sidstnævnte bog har samme forfatter samlet gældende indkomst- og formue-skattelove for skatteåret 1958-59. I betragtning af de mange, komplicerede og hyppigt ændrede skattebestemmelser, der findes, vil også denne bog uden tvivl kunne være til nytte for mange.

O. Loff.

John Neter and William Wasserman: **"Fundamental Statistics for Business and Economics"**. New York. Allyn and Bacon, Inc. 1956, 630 s.

Et af det 20. århundredes karakteristiske kendetegn er den kraftige vækst, der i de senere år har været i efterspørgselen efter statistik. Interessen for statistik er jo ikke ny – de første folketællinger går langt tilbage i historien – men det er først i løbet af den sidste menneskealder, at det statistiske værktøj er blevet et uundværligt led såvel i den videnskabelige forskning som i forretningsmandens praktiske planlægningsarbejde. Behovet for statistisk skolede medarbejdere er dermed vokset enormt og den statistiske faglitteratur suppleres stadig med nye „special“bind: statistik for medicinere, statistik for psykologer, statistik for økonomer o.s.v.

John Neter og William Wassermans bog „Fundamental Statistics for Business and Economics“, er en sådan speciel statistik. Bogen henter sine mange eksempler og øvelsesopgaver fra forretningsverdenen og henvender sig således først og fremmest til økonomer og virksomhedsledere. Den giver – uden at bygge på uoverkommelige matematiske forudsætninger hos læseren – en grundig indføring i den statistiske ideverden og diskuterer i en række, som oftest velvalgte praktiske problemstillinger, det statistiske værktøjs anvendelighed.

Denne pædagogisk set lykkelige udformning giver læseren en tilfredsstillende fornemmelse af, at det er umagen værd at tilegne sig stoffet.